

Sygn. akt VII U 354/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Włodzimierz Czechowicz

Protokolant: Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 października 2017 r. w Warszawie
sprawy K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę socjalną

na skutek odwołania K. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 6 lutego 2017 r. znak: (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 6 lutego 2017 roku znak: (...) w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej K. W. prawo do renty socjalnej od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia 5 maja 2019 r. ;**
- 2. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;**
- 3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz ubezpieczonej K. W. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

K. W. w dniu 14 marca 2017 r. złożyła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji z dnia 6 lutego 2017 r., znak: (...). Odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do renty socjalnej od dnia 10 grudnia 2016 r., dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychologii i psychiatrii oraz z zeznań świadka R. W., jak również zasądzenie na jej rzecz od organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych. Odwołująca wskazała, że od dziecka cierpi na wczesnodziecięce zaburzenia rozwoju emocjonalno-społecznego i opóźnienie rozwoju poznawczego o cechach autyzmu. Ponadto stwierdzono, że odwołująca wymaga stałej opieki psychologicznej i pedagogicznej oraz wsparcia osób trzecich w codziennym rozwiązywaniu problemów (k. 2-3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy wskazał, że w toku postępowania Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 26 stycznia 2017 r. stwierdziła, że odwołująca nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Wobec powyższego zdaniem Oddziału uzasadnionym było odmówienie odwołującej prawa do dochodzonego świadczenia od dnia 1 grudnia 2016 r. (k. 5 a. s.).

Sąd postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2017 r. dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów psychiatry i psychologa celem ustalenia, czy odwołująca się jest całkowicie niezdolna do pracy zarobkowej, czy jest to niezdolność

ć trwała czy okresowa,

a jeżeli okresowa, to na jaki okres oraz, czy naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18 roku życia (k. 8 a. s.).

Sąd na rozprawie z dnia 13 października 2017 r. oddalił wniosek odwołującej w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka R. W. oraz wniosek organu rentowego w przedmiocie dopuszczenia dowodu z opinii innych biegłych sądowych niż psycholog J. K. i psychiatra M. L. (k. 78 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. W. w dniu 8 października 2015 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. o przyznanie prawa do renty socjalnej (a. r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. przyznał odwołującej prawo do renty socjalnej od dnia 1 października 2015 r. do dnia 30 listopada 2016 r. na mocy decyzji z dnia 2 grudnia 2015 r., znak: (...) (a. r.). Odwołująca w dniu

15 listopada 2016 r. złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (a. r.).

W toku postępowania wyjaśniającego sprawa została skierowana do lekarza orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 6 grudnia 2016 r. stwierdził, że odwołująca nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy (a. r.).

Na skutek sprzeciwu wniesionego przez odwołującą w dniu 29 grudnia 2016 r., Komisja Lekarska ZUS ponownie zbadała K. W.. Orzeczeniem z dnia 26 stycznia 2017 r. Komisja Lekarska ZUS podtrzymała stanowisko wyrażone przez lekarza orzecznika ZUS stwierdzając, że odwołująca nie jest całkowicie niezdolna do pracy (k. 69 dok. lek. i a. r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w oparciu o własne ustalenia wydał zaskarżoną decyzję z dnia 6 lutego 2017 r., znak: (...) odmawiającą odwołującej prawa do renty socjalnej. Organ rentowy uzasadniając wyrażone w decyzji stanowisko stwierdził, że Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 26 stycznia 2017 r. nie uznała, aby odwołującą była całkowicie niezdolna do pracy (a. r.).

Na podstawie dowodu z opinii biegłych sądowych Sąd ustalił, że:

- w zakresie psychologicznym stan odwołującej wymaga systematycznego leczenia i fachowej stymulacji, ponieważ ulega on poprawie. Zachowanie odwołującej oraz wynik badania wskazują na łagodne zaburzenia funkcji poznawczych i emocjonalnych.

Na podstawie dostępnej dokumentacji, obserwacji i badania odwołującej biegła stwierdziła, że badana emocjonalnie i intelektualnie prezentuje istotnie obniżoną zdolność do pracy zarobkowej porównywalnej do stanu osób w jej wieku i jest niezdolna do pracy

od dzieciństwa do dnia 26 kwietnia 2019 r. (k. 22-23 i 26 a. s.);

- w zakresie psychiatrycznym u odwołującej rozpoznano całościowe zaburzenia rozwojowe i spektrum autyzmu. Stan psychiczny odwołującej został opisany w następujący sposób: bez zaburzeń świadomości, kontakt trudny, nieco euforyczna, pobudzona psychoruchowo, niedostosowana afektywnie, wypowiedzi chaotyczne i infantylne, nie ujawnia objawów psychotycznych. Odwołująca jest osobą niedostosowaną społecznie do życia, ponieważ

nie rozumie sytuacji społecznej, nie toleruje zmian i wybucha, gdy sprawy nie układają się zgodnie z jej planem oraz ma znaczne trudności w relacjach z ludźmi. Odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy zawodowej do dnia 5 maja 2019 r. Naruszenie sprawności organizmu odwołującej powstało we wczesnym dzieciństwie (k. 41-43 a. s.).

W opinii uzupełniającej biegły sądowy z zakresu psychologii zgodził się ze stanowiskiem biegłego sądowego psychiatry, zgodnie z którym uznano odwołującą za niezdolną całkowicie do pracy zawodowej do dnia 5 maja 2019 r. Rozpoznane u odwołującej całościowe zaburzenia rozwojowe powodują duże trudności w funkcjonowaniu emocjonalnym i społecznym. Odwołująca wymaga nadal systematycznego leczenia i fachowej stymulacji, ponieważ jej funkcjonowanie ulega pewnej poprawie (k. 59 a. s.).

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 28 lipca 2017 r. wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry. Oddział nie zgodził się ze stwierdzeniem, zgodnie z którym uznano odwołującą za całkowicie niezdolną do pracy, ponieważ ukończyła Liceum Ogólnokształcące, porusza się samodzielnie i wykonuje pewne prace domowe oraz ma znajomych na(...), których informuje o swoich wycieczkach. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że trudne relacje z innymi ludźmi i wybuchanie w przypadku nieukładania się spraw po myśli odwołującej, nie może być przesłanką do orzeczenia całkowitej niezdolności do wykonywania każdej pracy (k. 55-56 a. s.).

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 12 września 2017 r. wniósł również o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego psychologa. Oddział powołał się na tożsame argumenty, które zostały zawarte w wyrażonym stanowisku odnoszącym się do wniosków wynikających z opinii biegłego sądowego psychiatry (k. 68-69 a. s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację ubezpieczeniową oraz dokumentację medyczną zawartą w aktach rentowych, a także w oparciu o dowód z opinii biegłych sądowych psychologa i psychiatry. Zgromadzony materiał dowodowy nie budził zastrzeżeń, w związku z tym Sąd uznał dokumenty znajdujące się w aktach sprawy za pełnowartościowy materiał dowodowy. Sąd jako materiał kluczowy dla rozstrzygnięcia sprawy uznał opinie powołanych biegłych sądowych, albowiem dowód ten pozwolił

na dokładne określenie zakresu dysfunkcji, jakie występują w stanie zdrowia odwołującej i czas ich powstania. Uzyskane w ten sposób wiadomości specjalne Sąd uwzględnił w całości, ponieważ opinie biegłych wydane zostały w oparciu o obiektywną dokumentację, bezpośredni wywiad oraz badanie odwołującej. Biegli powołani w niniejszej sprawie uznali badaną za całkowicie niezdolną do pracy. Co prawda początkowo biegły psycholog w opinii głównej wskazywał na inną datę końcową niezdolności do pracy odwołującej oraz nie wskazał jej stopnia. Jednakże w drugiej opinii uzupełniającej biegły ww. specjalności wyraził stanowisko zbieżne z opinią biegłego sądowego z zakresu psychiatrii. Wobec powyższego Sąd uznał

za wiarygodne wnioski płynące wprost z opinii biegłego sądowego psychiatry i psychologa w zakresie istnienia przesłanek do uznania odwołującej za osobę całkowicie niezdolną do pracy od dzieciństwa do dnia 5 maja 2019 r. Biegli powołani w sprawie wskazywali, że stan zdrowia psychicznego odwołującej nie zmienił się na tyle, aby mogła podjąć jakąkolwiek pracę zarobkową. W związku z powyższym w ocenie Sądu logicznym było uznanie, że odwołująca jest nadal całkowicie niezdolna do pracy. Skoro stan zdrowia K. W. nie poprawił się w sposób znaczący, nie uprawnionym byłoby przyjęcie, że nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy. W ocenie Sądu Okręgowego uprawnione jest na podstawie opinii biegłych uznanie odwołującej się za całkowicie niezdolną do pracy do dnia 5 maja 2019 r. z uwagi na jej kondycję psychiczną stwierdzoną przez biegłych. Przy tym Sąd zważył, że wprawdzie organ rentowy w pismach procesowych zgłosił zastrzeżenia co do treści opinii sporządzonych

przez biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii, to jednak w ocenie Sądu podniesione zarzuty nie były uzasadnione i nie dawały podstaw do powołania w sprawie innych biegłych w/w specjalności. Zdaniem Sądu opinie biegłych dokładnie diagnozują stan zdrowia odwołującej, a zgłoszone zastrzeżenia przez członka Komisji Lekarskiej ZUS będącego lekarzem o innej specjalności medycznej stanowiły jedynie polemikę z wnioskami orzeczniczymi biegłych. Organ rentowy również

nie wykazał w sposób dostateczny, dlaczego opinie wydane przez biegłych sądowych miałyby być wykonane w sposób nieprawidłowy. Oddział wskazywał jedynie, że odwołująca wykonuje samodzielnie pewne czynności, a trudności w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi oraz niekontrolowane wybuchy nie mogą stanowić podstawy do uznania badanej

za całkowicie niezdolną do pracy. Należy mieć ponadto na względzie, że ubezpieczona od dnia 1 października 2015 r. do dnia 30 listopada 2016 r. miała przyznane prawo do renty socjalnej. Biegli sądowi podkreślili, że stan zdrowia psychicznego odwołującej się nie uległ znaczącej poprawie na przestrzeni lat, co w ocenie Sądu wskazuje na trafność wniosków i konkluzji zawartych w opiniach obu biegłych. W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 6 lutego 2017 r., znak: (...) jest uzasadnione i podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 4 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 j. t.) zwanej dalej „ustawą o rencie socjalnej” - renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18-tego roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25-tego roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje:

- 1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;
- 2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Renta socjalna okresowa przysługuje przez okres wskazany w decyzji jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej "Zakładem".

W myśl art. 5 ustawy o rencie socjalnej, ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje Lekarz orzecznik Zakładu na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383) zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach”.

Sąd zważył, że w świetle art. 12 ustawy o emeryturach i rentach, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

W rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach, przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod

uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego.

Prawo do świadczenia w postaci renty socjalnej przysługuje zatem w wypadku wypełnienia przesłanek z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, w szczególności u osoby wnioskującej musi istnieć całkowita niezdolność do pracy ustalana w trybie przepisów ustawy o emeryturach i rentach.

W niniejszej sprawie jedyną kwestią sporną było ustalenie, czy ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy oraz czy niezdolność ta powstała: przed ukończeniem 18-tego roku życia; w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25-tego roku życia; w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Natomiast pozostałe przesłanki związane z prawem do świadczenia nie stanowiły przedmiotu sporu między stronami. Opierając się na opiniach sporządzonych przez powołanych w sprawie biegłych

z zakresu psychologii i psychiatrii Sąd zważył, że u odwołującej rozpoznano całościowe zaburzenia rozwojowe oraz spektrum autyzmu. Choroba psychiczna odwołującej uniemożliwia jej prawidłowe funkcjonowanie. Sąd w tym zakresie oparł się w całości

na wiadomościach specjalnych wynikających z opinii biegłych ww. specjalności, których wnioski nie pozostawiły żadnych wątpliwości, co do dokładnej oceny stanu zdrowia badanej. W ocenie Sądu stan psychiczny odwołującej nie uległ znaczącej poprawie od daty przyznania jej renty socjalnej w dniu 2 grudnia 2015 r. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołująca

wbrew twierdzeniom organu rentowego, spełnia przesłanki wynikającej z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej i ma ponownie prawo do tego świadczenia.

Ustalenie terminu, od jakiego Sąd przyznał odwołującej prawo do renty socjalnej wynika z dyspozycji art. 15 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, w myśl których świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania do nich prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. W związku z tym, że odwołująca miała przyznane prawo do świadczenia rentowego do dnia 30 listopada 2016 r., Sąd przyznał K. W. prawa do renty socjalnej od dnia 1 grudnia 2016 r.

Odnosząc się do zarzutów organu rentowego zgłoszonych co do opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii, Sąd zważył, że były one nieuzasadnione. Charakter zarzutów był ogólny i niedostateczny dla kontynuowania postępowania dowodowego w sprawie. Zdaniem Sądu organ rentowy przedstawił subiektywne i lakoniczne zarzuty w konfrontacji z wnioskami i argumentacją zaprezentowaną przez biegłych ww. specjalności. Sąd doszedł do przekonania, że nie wykazano dostatecznie, iż w świetle zgromadzonego materiału dowodowego możliwa była inna ocena stanu zdrowia odwołującej, aniżeli na podstawie opinii sporządzonych przez biegłych sądowych.

Sąd doszedł również do przekonania, że w niniejszej sprawie zbędnym było dopuszczanie dowodu z zeznań świadka R. W. na okoliczność stanu zdrowia odwołującej. W sprawach dotyczących przyznania świadczenia rentowego, Sąd dopuszcza dowód z opinii biegłych sądowych w celu uzyskania informacji na temat stanu zdrowia odwołującego, natomiast zeznania osób bliskich nie miałyby znaczenia dla rozpoznawanej sprawy, dlatego też Sąd postanowił wniosek oddalić.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Ponadto w punkcie 2 wyroku Sąd stwierdził, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W ocenie Sądu lekarze badający odwołującą w postępowaniu wyjaśniającym toczącym się przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych winni byli na podstawie dostępnej dokumentacji medycznej uznać, że odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy. Zdaniem Sądu organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję w dniu 6 lutego 2017 r.

dysponował całym materiałem dowodowym, który był niezbędny do rozpoznania sprawy. Biegli sądowi z zakresu psychiatrii i psychologii, którzy uznali odwołującą za osobę całkowicie niezdolną do pracy, korzystali w całości z dokumentów przedłożonych w organie rentowym, a lekarz orzecznik ZUS w dniu 6 grudnia 2016 r. dysponował tożsamym materiałem dowodowym. W ocenie Sądu Oddział winien był wydać decyzję przyznającą odwołującej prawo do świadczenia na kolejny okres. Zgodnie bowiem z wyrokiem Sądu Najwyższego, „wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 159/04). W myśl poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy „jeśli wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez lekarza orzecznika lub głównego lekarza orzecznika oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r., sygn. akt III UK 110/11).

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 lipca 2011r. (II UZP 5/11) stwierdził, że przepis art. 118 ust. 1a ma zastosowanie w sprawach o rentę socjalną. Z uzasadnienia tej uchwały wynika, że Sąd I instancji przyznał prawo do renty socjalnej i stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Takie orzeczenie znalazło aprobatę Sądu Najwyższego w powoływanej powyżej uchwale. Powołując natomiast przykładowo orzecznictwo Sądów Apelacyjnych – wskazać można wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 października 2013 r. (III AUa 425/13), z którego wynika, że w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy także zachodzą podstawy do orzekania o odpowiedzialności organu rentowego, o której mowa w art. 118 ust.1a ww. ustawy.

Konkludując – zdaniem Sądu Okręgowego, przepis art. 118 ust.1a ww. ustawy odnosi się do wszystkich świadczeń, o których mowa w ustawie o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawach, które zawierają odesłanie do art. 118 ust.1a ww. ustawy.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 3 wyroku. Z uwagi na wydanie wyroku zmieniającego zaskarżoną decyzję, Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz K. W. kwotę 360 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd zasądził ww. kwotę na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

SSO Włodzimierz Czechowicz

Zarządzenie: (...)

(...)